

Sessie 6

Aan de slag met de visietool buurtsport

#ISBcongres

De
verbindende
kracht
van sport

21 & 22 maart
ICC Gent

ISB
Congres

2018

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

Sport & Society
Understanding Impact

ISB-Congres 2018

De verbindende kracht van sport.

Wat maakt dat Buurtsport Buurtsport is ?

Je eigen visie op scherp zetten

Bottom-Up | Vanuit de praktijk

Tool | Instrument

VUB | Sport & Society

Voorstelling Onderzoeksrapport

 #ISBcongres

De
verbindende
kracht
van sport

21 & 22 maart
ICC Gent

ISB
Congres

2018

Visietool Buurtsport

Bouwstenen om je lokale buurtsportvisie scherp te zetten.

dr. Evi Buelens
Prof. dr. Marc Theeboom
Prof. dr. Jikkemien Vertonghen

Visietool Buurtsport

1. Achtergrond onderzoek

1. Onderzoek Buurtsport

Buurtsport, nood aan positionering

- **Buurtsport**
 - Diverse verschijningsvormen
 - Verschillende soorten aanbieders
 - In functie van identiteit
 - In kader van ondersteuning

1. Onderzoek Buurtsport

Buurtsport, nood aan positionering

- **Gefragmenteerd (sport)landschap**
- Scheidingslijnen tussen verschillende organisatievormen vervagen
- Grijs zones in het sport-, jeugd- en welzijnslandschap
- Evolutie naar hybride organisatievormen
 - Grootstedelijke contexten
- ≠ afzonderlijke organisatievorm
- Niet te situeren tegenover 'traditionele' of 'niet-georganiseerde' sport, kan er een onderdeel van zijn.

1. Onderzoek Buurtsport

(Lokaal) buurtsportbeleid

- Nood: aan afbakening en situering
- Ontwikkeling visietool
 - Beleid helder maken
 - Betrokkenen eenzelfde taal laten spreken
 - Kader om visie en doelstellingen scherp(er) te stellen
 - Omvat de mogelijke richtingen van een buurtsportaanbod
 - Enten toekomstige (op maat) ondersteuning

1. Onderzoek Buurtsport

Doel

1. Begripsverheldering- en afbakening van het begrip 'Buurtsport'
 - Specifieke bouwstenen identificeren en beschrijven
2. Identificeren en positioneren van buurtsport sportlandschap

→ Kader om inzichten te verwerven

1. Onderzoek Buurtsport

Dataverzameling: Mapping fase

- Voorjaar 2017
- 12 praktijken in Vlaanderen en Brussel
 - Benchmark 2014 → (Hybride) organisatieformat
 1. Coördinerende instantie
 2. Diverse samenwerkingsverbanden
 3. Diversiteit inwonersklasse
 4. Socio-economisch profiel
 5. Mate professionele VTE
 - Andere organisatievormen (platform Buurtsport)

1. Onderzoek Buurtsport

Dataverzameling: Mapping fase

- 12 praktijken in Vlaanderen en Brussel
- 21 interviews
 - Beleid
 - Uitvoerend

Wezembeek-Oppem

Leuven

AA Gent

Antwerpen

Brussel (VGC)

Aalst

Aarschot

Brugge

Beringen

Brazilian Jiu-Jitsu

Gent

Landen

1. Onderzoek Buurtsport

Dataverzameling

- Aftoetsing resultaten
 - onderzoekers CATCH-project
 - Zomertreffen buurtsport (2017) ISB vzw (n=39)
 - Herleiding van initiële indeling van 9 naar 8 bouwstenen
 - Platform Buurtsport

Visietool Buurtsport

2. Omschrijving en positionering Buurtsport

2. Omschrijving en positionering

Algemene omschrijving

- O.b.v. een algemeen conceptueel kader + 8 bouwstenen

Buurtsport

= een overkoepelende term voor **laagdrempelige** en **buurtgerichte** initiatieven, gebaseerd op een visie die een **optimale toegankelijkheid** van sport wil garanderen voor **kansengroepen**. Sport wordt hierbij **al dan niet expliciet ingezet als (ontwikkelings)middel** ter bevordering van ontwikkeling op individueel en/of buurniveau.

2. Verschijningsvormen Buurtsport

Breedtesport			
Zoveel mogelijk mensen bereiken			
Sport als doel voor allen			
• sport als sociale activiteit • gezondheidsbevordering			
• regulier gemeentelijk sportpromotioneel aanbod • traditionele sportclub			

2. Verschijningsvormen Buurtsport

Breedtesport	Buurtsport		
	Buurtsport		
Zoveel mogelijk mensen bereiken	Inzetten op specifieke kansengroepen		
Sport als doel voor allen	Sport als doel voor kansengroepen		
• sport als sociale activiteit • gezondheidsbevordering	• sport als sociale activiteit • gezondheidsbevordering		
• regulier gemeentelijk sportpromotioneel aanbod • traditionele sportclub	• zwemaanbod voor vrouwen met een migratie-achtergrond		

2. Verschijningsvormen Buurtsport

Breedtesport	Buurtsport		
	Buurtsport	Buurtsport+	
Zoveel mogelijk mensen bereiken	Inzetten op specifieke kansengroepen		
Sport als doel voor allen	Sport als doel voor kansengroepen	Sport als middel voor kansengroepen	
• sport als sociale activiteit • gezondheidsbevorderend	• sport als sociale activiteit • gezondheidsbevorderend	• sport als een ontwikkelingsmiddel voor ervaringsgericht leren • bevorderen van ontwikkeling op individueel en/of buurtniveau	
• regulier gemeentelijk sportpromotioneel aanbod • traditionele sportclub	• zwemaanbod voor vrouwen met een migratie-achtergrond	• opleidingstraject sporbegeleider voor jongeren in kwetsbare positie • sportclub met expliciete sociale doelstellingen • sociaal-sportieve praktijken	

2. Verschijningsvormen Buurtsport

Breedtesport	Buurtsport		
	Buurtsport	Buurtsport+	+Buurtsport
Zoveel mogelijk mensen bereiken	Inzetten op specifieke kansengroepen		
Sport als doel voor allen	Sport als doel voor kansengroepen	Sport als middel voor kansengroepen	
• sport als sociale activiteit • gezondheidsbevordering	• sport als sociale activiteit • gezondheidsbevordering	• sport als een ontwikkelingsmiddel voor ervaringsgericht leren • bevorderen van ontwikkeling op individueel en/of buurtniveau	• sport als aantrekkingsmiddel • als nevenactiviteit • als ontspanningsmoment bij specifieke ontwikkelingsprogramma's
• regulier gemeentelijk sportpromotioneel aanbod • traditionele sportclub	• zwemaanbod voor vrouwen met een migratie-achtergrond	• opleidingstraject sporbegeleider voor jongeren in kwetsbare positie • sportclub met expliciete sociale doelstellingen • sociaal-sportieve praktijken	• werkinlevingstraject voor jongeren met sportaanbod • sociaal-sportieve praktijken

2. Verschijningsvormen Buurtsport

Omschrijving

- Positionering aan de hand van invulling 8 bouwstenen
- Indeling is niet normatief
- Breedtesport, buurtsport en buurtsport+
 - = continuüm
 - ≠ hiërarchie

2. Verschijningsvormen Buurtsport

beleidskader

- Sport-voor-allen beleid
 - Breedtesport en buurtsport
- Sociaal beleid
 - Buurtsport+ en +buurtsport

→ bevoegdheden ...?

Visietool Buurtsport

3. Acht Bouwstenen

3. Bouwstenen Buurtsport

Overzicht

3. Bouwstenen Buurtsport

1. Breed sportbegrip dat inspeelt op persoonlijke voorkeuren en mogelijkheden

Omschrijving

- Sportieve bewegingsactiviteiten
- Georganiseerd in een vrijetijdscontext

3. Bouwstenen Buurtsport

1. Breed sportbegrip dat inspeelt op persoonlijke voorkeuren en mogelijkheden

- **Hoe?**

- Grote variatie aan sportieve bewegingsactiviteiten
- Variatie organisatievorm, type activiteit, reglementering, locatie en doelstelling
- Aanbod aangepast aan persoonlijke voorkeuren en mogelijkheden
- Ontwikkeling vraaggericht aanbod o.b.v. bestaande noden en behoeften bij deelnemers en lokale organisaties.
 - ≠ Regulier sport-voor-allen aanbod

3. Bouwstenen Buurtsport

2. Deelmaatschap in sport

- **Omschrijving**
 - ≠ Formeel lidmaatschap
 - ‘Via deelnemen en **deelhebben**, deel uitmaken van’

3. Bouwstenen Buurtsport

2. Deelmaatschap in sport

- **Hoe?**

- In contact komen en kennismaken met
 - Andere mensen
 - Verschillende soorten aanbod, omgeving, structuren en diensten
- Verbreding persoonlijke leefwereld
- Gevolg ontmoetingen
 - Verdere deelname, stoppen, doorverwijzing ander aanbod
 - Sport- of beweegaanbod
 - (extrasportief) ondersteuningsaanbod

3. Bouwstenen Buurtsport

2. Deelmaatschap in sport

- **Hoe?**
 - Betrokkenheid op diverse manieren
 - Actief
 - Passief
 - Deelname is zonder verplichtingen ≠ geheel vrijblijvend
 - ‘Sociaal engagement’
 - Sport = centraal gegeven, betrokkenheid in verschillende verschijningsvormen op een laagdrempelige manier

3. Bouwstenen Buurtsport

3. Focus op kansengroepen

- **Omschrijving**
 - Focus op (socio-economische) kansengroepen
 - Jongeren in maatschappelijk kwetsbare posities
 - Mensen in armoede
 - Dak- en thuislozen
 - Senioren in maatschappelijk kwetsbare posities
 - Buiten regulier sport-voor-allen aanbod

3. Bouwstenen Buurtsport

3. Focus op kansengroepen

- **Hoe?**
 - Expliciet
 - Aanbieden van mogelijkheden tot sporten/vrijwilligerswerk
 - Leefbaarheid in een buurt optimaliseren
 - Impliciet
 - Wederzijds begrip tussen verschillende inwonersgroepen verbeteren
 - Jongeren vs. senioren

3. Bouwstenen Buurtsport

3. Focus op kansengroepen

- **Hoe?**
 - Open
 - 'Iedereen is welkom'
 - Gesloten
 - Bv. specifieke cursus voor specifieke doelgroep
 - Hybride
 - Via een open aanbod geëngageerde jongeren mee betrekken in de organisatie van dat aanbod

3. Bouwstenen Buurtsport

3. Focus op kansengroepen

- **Hoe?**
 - Laagdrempeligheid
 - Vindplaatsgerichte aanpak + bottom-up
 - Specifieke communicatie- en promotiekanalen ('toeleidingskanalen')

3. Bouwstenen Buurtsport

4. Doelstellingen expliciet gericht op sport als middel

- **Omschrijving**
 - Sport als middel om specifieke ontwikkelingsdoelen te bereiken bij kansengroepen
 - Individueel als buurniveau

3. Bouwstenen Buurtsport

4. Doelstellingen expliciet gericht op sport als middel

- **Hoe?**

- Individueel
 - Integratie in sport (verhogen van sportparticipatie)
 - Integratie door sport (verhogen van maatschappelijke participatie)
- Mesoniveau (buurtontwikkeling als doel)
 - Leefbaarheid en sociale cohesie van de directe woonomgeving
 - Specifieke wijken/gemeenschappen

3. Bouwstenen Buurtsport

4. Doelstellingen expliciet gericht op sport als middel

- **Hoe?**

- Inzetten op een bruikbaar aanbod
 - Loutere sportdeelname ≠ automatisch realiseren extrasportieve sociale doelstellingen
 - Deelname aanbod brengt verandering teweeg die wenselijk en betekenisvol is
 - Sport als ervaringsgerichte leercontext
 - Bewust (reflecterend) inzetten op bepaalde aspecten van sport

3. Bouwstenen Buurtsport

5. Aanbod in de onmiddellijke woonomgeving via een buurt- en vindplaatsgerichte aanpak

- **Omschrijving**

- Ingebed binnen lokale context van de buurt
- Creatief gebruik beschikbare ruimten
 - buurtgericht + vindplaatsgericht werken
- Buurt als
 - Geografische afbakening (=locatie)
 - Verzameling van buurtbewoners en hun karakteristieken
 - Beschikbare mobiliteit naar en in de buurt

3. Bouwstenen Buurtsport

5. Aanbod in de onmiddellijke woonomgeving via een buurt- en vindplaatsgerichte aanpak

- **Hoe?**
 - Buurt als plaats
 - Locatie
 - Inrichting buurt, gebruik ruimte, accommodatie en omgeving
 - Inwoners en de manier waarop ze de buurt gebruiken
 - Buurt als middel
 - Om mensen te bereiken en sociale doelstellingen na te streven (a.d.h.v. sport)
 - Bv. buurtoverleg, beheer buurtsportaanbod

3. Bouwstenen Buurtsport

5. Aanbod in de onmiddellijke woonomgeving via een buurt- en vindplaatsgerichte aanpak

- **Hoe?**
 - Buurt als middel
 - Individuele ontwikkeling
 - Buurt als startpunt om nadien te overschrijden
 - Buiten onmiddellijke woonomgeving
 - Buurt ≠ beperkende factor

3. Bouwstenen Buurtsport

6. Intensieve en integrale samenwerkingsverbanden van sport met andere sectoren met een gedeelde verantwoordelijkheid

- **Omschrijving**
 - Beleids-, sector- en organisatie-overschrijdende doelstellingen
 - Intensief
 - Inspanningen van elke partner
 - Integraal
 - Vanuit een verschillende achtergrond en expertise een gezamenlijk doel nastreven
 - Afhankelijk van de doelstellingen
 - Trekker: verbinden, samenwerking faciliteren en gedeelde verantwoordelijkheid mogelijk maken

3. Bouwstenen Buurtsport

6. Intensieve en integrale samenwerkingsverbanden van sport met andere sectoren met een gedeelde verantwoordelijkheid

- **Hoe?**

- Verzamelen van kennis en expertise van verschillende partners
- Bruggenbouwer tussen verschillende actoren, doelstellingen en deelexpertises → Netwerk
- Beleidsintenties en beleidsdaden
- Verantwoordelijkheid meer of minder gedeeld
- Actor meer of minder sportgerelateerd
- Betrokkenheid: ondersteunend, faciliterend en zeer intensief
- Hybride organisatievormen
- Oppassen voor een gefragmenteerd (buurtsport)landschap

3. Bouwstenen Buurtsport

7. Sociaalpedagogische sportbegeleidingsaanpak

- **Omschrijving**
 - Grote verantwoordelijkheid buurtsportbegeleiders
 - Sociaalpedagogische en sporttechnische expertise
 - Zowel sportprestatie als –beleving staat centraal, gekaderd binnen een ruimer sociaalpedagogisch kader

3. Bouwstenen Buurtsport

7. Sociaalpedagogische sportbegeleidingsaanpak

- **Hoe?**
 - Sterke organisatievorm ($\neq$ imago)
 - Wisselende omstandigheden
 - Omgaan met heterogene en specifieke groepen
 - Weten hoe sociale doelstellingen te realiseren via sport
 - Vaak verschillende begeleiders met een andere (competentie)achtergrond binnen één praktijk
 - Vertrouwensband tussen de deelnemers en begeleiders

3. Bouwstenen Buurtsport

8. Adaptief voor maatschappelijke ontwikkelingen

- **Omschrijving**
 - Adaptief karakter in functie van diverse maatschappelijke ontwikkelingen
 - Sociaal
 - Politiek
 - Cultureel

3. Bouwstenen Buurtsport

8. Adaptief voor maatschappelijke ontwikkelingen

- **Hoe?**
 - Bottom-up
 - 'Proeftuinsetting'
 - Veranderende organisatiecontext i.f.v. specifieke noden en behoeften
 - Expliciete focus

Visietool Buurtsport

4. Visietool als hulpmiddel voor positionering

4. Visietool als hulpmiddel

Omschrijving

- Gerichte positioneringsvraag per bouwsteen
 - Verfijning bouwsteen per praktijk
 - Formulering van de eigen specifieke invulling van buurtsport in functie van de doelstelling

4. Visietool als hulpmiddel

Omschrijving

Bouwsteen	Vraagstelling	Antwoord
Breed sportbegrip	Wordt een breed sportbegrip gehanteerd dat inspeelt op persoonlijke voorkeuren en mogelijkheden?	Ja/Nee
Deelmaatschap in sport	Worden de deelnemers op een substantiële manier bij de organisatie van de sportactiviteiten betrokken?	Ja/Nee
Focus op kansengroepen	Wordt expliciet ingezet op kansengroepen en er alles aan gedaan om deze te bereiken?	Ja/Nee
Sport als ontwikkelingsmiddel	Wordt sport expliciet gebruikt als middel met als doel persoonlijke en sociale ontwikkeling te stimuleren?	Ja/Nee
Buurt- en vindplaatsgerichte aanpak	Wordt er vindplaatsgericht gewerkt zodanig kansengroepen/iedereen zo goed mogelijk te kunnen bereiken?	Ja/Nee
Intensieve en integrale samenwerking	Wordt er specifiek samengewerkt met andere actoren en verschillende soorten expertise ingezet?	Ja/Nee
Sociaalpedagogische sportbegeleidingsaanpak	Wordt een specifieke begeleidingsaanpak gebruikt die verder gaat dan enkel een sportaanpak binnen het sportaanbod?	Ja/Nee
Adaptief maatschappelijke ontwikkelingen	Wordt er bewust ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen waarvan gevonden wordt dat men ertoe kan bijdragen via sport?	Ja/Nee

4. Visietool als hulpmiddel

Omschrijving

Bouwsteen	Breedtesport	Buurtsport		
		Buurtsport	Buurtsport+	+Buurtsport
1. Breed sportbegrip	X	X	X	X
2. Deelmaatschap in sport			X	
3. Focus op kansengroepen		X	X	X
4. Ontwikkelingsmiddel			X	
5. Vindplaatsgericht		X	X	X
6. Samenwerking (buiten sport)		X	X	X
7. Sportbegeleidingsaanpak			X	
8. Adaptief aan maatschappelijke ontwikkelingen		X	X	X
			Sociaal sportieve praktijken	

CONTACTGEGEVENS ONDERZOEKSGROEP

www.sportandsociety.be

sportandsociety - VUB

@sasoVUB

saso@vub.be

Sport & Society, VUB

Testcase

Aan de slag met de visietool Buurtsport

#ISBcongres

De
verbindende
kracht
van sport

21 & 22 maart
ICC Gent

ISB
Congres

2018

STEL JEZELF BIJ ELKE BOUWSTEEN DEZE 2 VRAGEN

Een korte zelfanalyse van je buurtsportwerking.

In welke mate zet je in of wil je inzetten op die bouwsteen?
Of in welke mate is die bouwsteen aanwezig?

☐ niet expliciet
of weinig ☐ beperkt tot
basis ☐ veel ☐ zeer veel

	Waar staan we?				Waar willen we naartoe?			
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hou je
buurtsportwerking
voor ogen ...
In welke mate zet je
nu in op elke
bouwsteen?

BUURTSPOORT SAMENGEVAT

De definitie van buurtsport.

Buurtsport is een overkoepelende term voor laagdrempelige en buurtgerichte initiatieven, gebaseerd op een visie die een optimale toegankelijkheid van sport wil garanderen voor kansengroepen. Sport wordt hierbij al dan niet expliciet ingezet als middel ter bevordering van ontwikkeling op individueel en/of buurtniveau.

Afhankelijk van de (mate van) invulling van elke bouwsteen kan de buurtsportwerking of onderdelen er van, voorkomen in de verschillende verschijningsvormen: buurtsport, buurtsport+ of +buurtsport.

Gevoel bij deze opdracht?

Positief ...

Moeilijk ... Bedenkingen ...

STEL JEZELF BIJ ELKE BOUWSTEEN DEZE 2 VRAGEN

Een korte zelfanalyse van je buurtsportwerking.

In welke mate zet je in of wil je inzetten op die bouwsteen?
Of in welke mate is die bouwsteen aanwezig?

☐ niet expliciet
of weinig ☐ beperkt tot
basis ☐ veel ☐ zeer veel

	Waar staan we?				Waar willen we naartoe?			
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hou je (ev. een
onderdeel van)
buurtsportwerking
voor ogen ...
In welke mate wil je
in de toekomst op
elke bouwsteen
inzetten?

BUURTSPOORT SAMENGEVAT

De definitie van buurtsport.

Buurtsport is een overkoepelende term voor laagdrempelige en buurtgerichte initiatieven, gebaseerd op een visie die een optimale toegankelijkheid van sport wil garanderen voor kansengroepen. Sport wordt hierbij al dan niet expliciet ingezet als middel ter bevordering van ontwikkeling op individueel en/of buurtniveau.

Afhankelijk van de (mate van) invulling van elke bouwsteen kan de buurtsportwerking of onderdelen er van, voorkomen in de verschillende verschijningsvormen: buurtsport, buurtsport+ of +buurtsport.

Gevoel bij deze opdracht?

Positief ...

Moeilijk ... Bedenkingen ...

www.buurtsport.vlaanderen

www.isbkennisbank.be

[Start](#) > [Sportpromotie](#) > Buurtsport

Buurtsport

Expertisecentrum Buurtsport

De rol van ISB als Expertisecentrum.

Benchmark Buurtsport

Buurtsport in Vlaanderen in kaart.

Start to Buurtsport

Schakel ons in voor concrete ondersteuning.

Street Action

Empoweren van jongeren via Buurtsport.

CATCH

Wat is het CATCH-project?

Ruimte voor Buurtsport

Over Buurtsport en ruimtelijke ordening.

Jouw Buurtsportteam

Funcatieprofielen en opleidingen.

Kennis uit de praktijk

Ontdek tips van collega's.

Meer over Buurtsport

Grasduin in de ISB-Kennisbank.

Buurtsport in Vlaanderen: stand van zaken

ISB deed in 2014 een nulmeting en in 2016 een eenmeting over Buurtsport. Alle **308 Vlaamse gemeenten** vulden de enquête in! Lees de [Benchmark Buurtsport: Buurtsport in Vlaanderen anno 2014](#) (onderzoeksrapport)

Lees ook:

- [To Buurtsport or not to Buurtsport?](#) (artikel 2014)
- [Meer gemeenten zetten in op Buurtsport](#) (artikel 2016)

